

Troels Vang Andersens translokationstale

Taler

Troels Vang Andersen
Rektor på Christianshavn
Gymnasium

Dato

24. juni 2022

Sted

Christianshavns Gymnasium

Kære studenter. Tillykke med jeres studentereksamen! Hvor ser I dog smukke ud alle sammen, som I sidder der i Ringen. Der, hvor I for knap 3 år siden, holdt jeres første *Farvefest*, inden nogen af os kendte til ordet *corona-pandemi*. Jeg har glædet mig til, at vi kunne fejre jer studenter på helt normal CG-vis i én stor afslutning... For to år siden måtte vi nemlig lave 9 små translokationer, og sidste år holdt vi 2 for at leve op til corona-reglerne. Men i år er I alle bænket i Ringen – og vi har fuld opstilling af musik fra scenen!

I jeres tre gymnasieår har verden vist sig fra helt uforudsigelige sider: I dette forår er der opstået krig i Europa, og to år tidligere indtrådte pludselig en alvorlig pandemi. Begge gange er udviklingen kommet bag på næsten alle, og effekterne har været voldsomme. Pandemien startede for jer i midten af 1.g med en lang hjemsendelse. I 2.g var I også hjemsendt i mange uger, og vi måtte aflyse jeres studierejser. I 3.g har I kun været hjemsendt i en kort periode, men igen i år har I måttet leve med en række restriktioner for socialt samvær.

Alligevel er I blevet studenter. Og på få år har I udviklet jer fra skoleelever i 9. klasse til voksne, unge studenter på vej ud af teenageårene. På vej ud til sabbatar, arbejdsmarked, videregående uddannelser og inden længe sikkert også på jagt efter egen bolig! Det er noget af en udvikling, som er sket *på trods af* hjemmeundervisning og begrænsninger i jeres udfoldelsesmuligheder.

I ligner på *ingen måde* en fortabt generation, der har været isoleret fra hinanden og fællesskabet på CG. På trods af corona-restriktionerne har I evnet at udvikle jer og *præstere* lige så godt som tidligere studenterårgange. Måske fordi I har skullet kæmpe med forskellige udfordringer, som I har overvundet – hver især og i fællesskab. Det er jeg og jeres lærere rigtig glade for og imponeret over! Og jeg er ret sikker på, at jeres forældre sidder med den samme følelse. *Skal vi derfor*

ikke give studenterne en hånd for at have klaret alt det så godt!

Apropos "Præstere", så har ordet "præstation" traditionelt set været et ubetinget "plus-ord". Men i de senere år har dette begreb fået en klang af noget både positivt og negativt. Det er selvfølgelig stadig dejligt, når man vinder i sport eller scorer et 12tal i dansk til studentereksamen. Måske er det ovenikøbet noget ens mor praler af på sin Facebook profil – beskedent naturligvis.

Men: samtidig har der i de senere år indfundet sig en nærmest *afhængighed* af at skulle toppræstere til perfektion på mange af livets arenaer. Bare for at kunne føle sig *tilfreds* med sit liv.

Gyldendals tidligere direktør Johannes Riis og sognepræst Mikkel Wold havde under jeres eksamensperiode en kronik i Politiken, hvor de skrev: "Sjældent ... har der været stillet så store forventninger, ikke mindst til unge, om at præstere et "jag", der kan leve op til så meget. Forventninger om konstant omstilling, konstant udvikling, forventninger om perfektion." Kronikørerne fortsætter med at konstatere, at mange har en forestilling om, at "man bliver sig selv ved at skabe sig selv". Men den opfattelse fører ifølge forfatterne let til en navlebeskuende *kiggen indad på sig selv*, som hellere skulle afløses af en lyst til at være optaget af noget *uden for én selv*.

Den unge filosof, højskolelærer og forfatter Christian Hjortkjær udgav forrige år bogen "Utilstrækkelig". Her forsøger Hjortkjær at forklare, hvorfor så mange *unge* (men for så vidt også *ældre*) føler sig stressede og ja netop *utilstrækkelige*. Jeg synes, at han har nogle rigtig gode refleksioner, som jeg gerne vil videregive til jer i dag.

Hjortkjær tager udgangspunkt i, at verden i jeres bedsteforældres ungdom var præget af veldefinerede regler og *forbud*, som man *skulle* overholde. Forbud kender vi fx fra biblens ti bud, som siger, at du må ikke stjæle, slå ihjel, være utro, osv. I en verden domineret af forbud var det nogenlunde klart, hvilke grænser man skulle holde sig inden for, hvis man ville accepteres.

Men den verden I unge vokser op i, er i højere grad end tidligere præget af en række mere flydende og u håndgribelige *påbud*. Mens forbuddene handler om,

hvordan man *skal* være, så handler dagens mange *påbud* om, hvordan man *bør* være. Påbuddene vokser ud af vores kultur og de *fælles idealer*, vi skaber sammen. Og de findes på alle de arenaer, hvor vi færdes. Der er fælles idealer og uskrevne påbud om, hvordan en god gymnasieelev *bør* være – eller for den sags skyld en god ven, søn eller ansat. Der er også fælles idealer og påbud for store vigtige trends i tiden – fx om hvordan vi *bør* leve klimavenligt, eller sundt.

Hvis man spurgte alle os, der er mødt op i dag om, hvordan en god gymnasieelev *bør* være, så tror jeg, der ville være et stort sammenfald i, hvilke idealer og påbud, vi hver især ville beskrive. Mange ville nævne, at ”den gode elev” burde være velforberedt, god til at samarbejde og være aktiv i undervisningen. Tilsvarende kunne mange af os være enige i, at ”den gode ven” er en man kan ”regne med”, en der er empatisk og lyttende. Og den klimavenlige dansker *bør* overveje sit forbrug af tøj, flyrejser og oksekød.

Hvor forbuddene er veldefinerede, så kan idealerne og påbuddene som nævnt være svære at ”deale med”, fordi *grænserne er flydende* og i sidste *ende svære at opnå 100 %*. For man kan jo altid være en *endnu mere* velforberedt elev, empatisk ven eller nøjsom forbruger. Så mens bedstefars og oldemors verden var ret veldefineret, så er *vores* verden i højere grad vanskelig at navigere i på grund af *påbud*; som vi hele tiden skal *forhandle med os selv og hinanden*, og som vi aldrig rigtig opnår helt. Derved kan følelsen af *utilstrækkelighed* nemt opstå, og med den kan stress og udmattethed nemt følge efter.

Carpe Diem lyder et latinsk udtryk fra oldtiden, som stadig er populært. Det betyder ”grib dagen”, og kunne oversættes til ”lev livet i dag”, som var det din sidste dag, du skulle få allermest ud af! Det lyder umiddelbart positivt og sympatisk, og som noget mange af os gerne vil leve op til. Men det, der lyder som en mulighed, kan ifølge Christian Hjortkjær også blive til et tyngende krav *til en selv – fra sig selv og fra ens omgivelser*.

Så spørgsmålet er, om I unge ikke også skulle tillade jer selv at gøre som i Andreas Odbjergs sang ”I morgen er der også en dag”? Her synger Odbjerg:

*Alle har et ar et sted
Flyver højt, falder ned
Selv de dybeste sår de ka' hele
Men i dag har du svært ved at se det, og det' hårdt
Jeg henter dig et sted
Vi ser solen går ned
Jeg har rødvin og smøger, du ta'r bare
Sidst var det mig, og du var der
Du' gået*

*i sort Du siger, livet er lort Du ka' sove i tusind år - jeg er her, når du vågner Du
føler dig svag Men lyset vender tilbage I morgen er der også en dag*

Odbjergs sang er måske netop blevet populær, fordi den bryder med det liv, som de fleste af os let falder ind i: Livet med de mange idealer, vi hele tiden har travlt med at prøve at opnå. I modsætning til det trækker Andreas Odbjerg os ind i et univers fyldt med ro, varme, kærlighed og fællesskab. En verden, hvor vi ikke febrilsk lever som om, at "I morgen" var vores *sidste* dag, hvor vi skal nå alt det, som vores fælles idealer fordrer af os. I stedet er "i dag" i Odbjergs univers blot den første af en masse gode dage.

Jeg er ikke i tvivl om, at både kronikørerne og Christian Hjortkjær påpeger nogle vigtige problemstillinger, som kan gøre det svært at være ung. Måske ligger løsningen ikke i et *enten* at leve "carpe diem-livet" fyldt med forventninger, idealer og påbud *eller* at leve i Odbjerg-universet, hvor vi altid kan nå det senere. Måske skal I – og vi – lære at leve med et "*både og*".

Med mit kendskab til jer CG-studerter har jeg en stor tiltro til, at I nok skal klare skærene og endda være med til at finde løsningerne på nogle af vor tids udfordringer!

Det skyldes ikke mindst det engagement, jeg har set så mange af jer lægge for dagen, når I er blevet fanget af noget meningsfuldt. Med det engagement har I været med til at skabe og videreudvikle CG's fællesskabsorienterede skolekultur til en kultur præget af interesse for andre mennesker *uden for* CG og en interesse for at gøre noget godt for jeres kammerater *på* CG.

I var i 2.g de mest indsamlede danske gymnasieelever ved Røde Korsindsamlingen. I har næsten alle arbejdet for Operation Dagsværk. I har været engageret i Klimastrejker og i at begrænse jeres tøjforbrug gennem jeres Loppemarked her i Ringen. Og så har I trods corona'en også skabt et godt og kreativt miljø for hinanden ved fx at lave musical, koncerter, Kom-Udvalgsaktiviteter, skoleblad, fester, cafeer. *Kort sagt: I har haft drømme, idealer og værdier, som I har evnet at handle på!*

Alle disse initiativer står for mig som *en slags modgift* til den navlebeskuende

indadvendthed, og det præstationsorienterede fokus på sig selv, som både kronikørerne og Christian Hjortkjær advarer imod – og som Andreas Odbjergs tekst skaber et alternativ til. *Tak for det til alle jer studenter! Det har I gjort virkelig godt!*

Så med håbet om, at I magter at *gribe dagen og livet*, men på en måde, hvor I også tager jer *tid til at være nærværende og nydende* med værdi for *både jer selv og fællesskabet* dimitterer jeg jer som studenter fra Christianshavns Gymnasium!

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/troels-vang-andersens-translokationstale-2022>